

6
ก
2

ผลของการเล่นของเล่นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

นายชาตุนรงค์ พรุ่งโรจน์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาลึกสุดปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาศิลปศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2530

ISBN 974-567-506-7

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

012546

I 10299002

EFFECTS ON TOY PLAYING TO CREATIVE
THINKING OF PRE-SCHOOL CHILDREN

MR. Channarong Pornrungrroj

คู่มือวิทยานิพนธ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education
Department of Art Education

Graduate School
Chulalongkorn University

1987

ISBN 974-567-506-7

หัวข้อวิทยานิพนธ์

ผลของการเล่นของเล่นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก
ปฐมวัย

โดย

นายชาตุนรงค์ พรุ่งโรจน์

ภาควิชา

ศิลปศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ
รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต

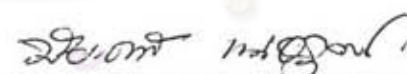

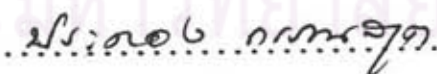
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

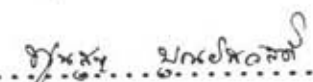

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรไภย์)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(อาจารย์สุรัตน์ วัฒน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนสุข บุญสวัสดิ์)

หัวข้อวิทยานิพนธ์	ผลของการ เล่นของเล่นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย
ชื่อนิสิต	นายชาณุณรงค์ พรุ่งโรจน์
อาจารย์ที่ปรึกษา	รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต
ภาควิชา	ศิลปศึกษา
ปีการศึกษา	2529

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลของการ เล่นของเล่นที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และเปรียบเทียบพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์หลังจากการเล่นของเล่น "ไม้บล็อก" ของเล่น " Δ ในฝัน" และการปล่อยอิสระของนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม ในด้านความคิดคล่องแคล่ว-ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดละออ สมมติฐานในการวิจัยคือพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์หลังการทดลองของนักเรียนกลุ่มทดลองเล่นของเล่น " Δ ในฝัน" สูงกว่าพัฒนาการของนักเรียนกลุ่มทดลองเล่นของเล่น "ไม้บล็อก" และกลุ่มควบคุมซึ่งปล่อยอิสระ ตัวอย่างประชากรทั้งหมด 33 คน สุ่มจากนักเรียนระดับอนุบาลโรงเรียนสาธิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ประจำปีการศึกษา 2529 ซึ่งมีอายุระหว่าง 5-6 ขวบ โดยแบ่งออกเป็น 3 กลุ่มๆ ละ 11 คน กลุ่มที่ 1 เล่นของเล่น "ไม้บล็อก" กลุ่มที่ 2 เล่นของเล่น " Δ ในฝัน" และกลุ่มที่ 3 ปล่อยอิสระ ให้นักเรียนทั้ง 3 กลุ่มทำแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการเล่นด้วย แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์รูปภาพแบบ ท. (Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A.) ของทอแรนซ์ ชิง ดร.อาร์รี รังสินันท์ ได้แปลคัดแปลง หากความเชื่อมั่นในการให้คะแนนและค่าความเที่ยงตรงของแบบทดสอบแล้ว วิเคราะห์ข้อมูลเก็บรวบรวมได้โดยการทดสอบค่า t (t-test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (ONE-WAY ANOVA) ด้วยเครื่องไมโครคอมพิวเตอร์ IBM/PC ของศูนย์คอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และใช้โปรแกรมภาษา BASIC ของ รองศาสตราจารย์ประคอง กรรณสูต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 เล่นของเล่น "ไม้บล็อก" กลุ่มทดลองที่ 2 เล่นของเล่น " Δ ในสัน" ต่างมีพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ แต่กลุ่มควบคุมที่ปล่อยอิสระนั้นไม่มีพัฒนาการในทุกด้านและกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งเล่นของเล่น " Δ ในสัน" มีพัฒนาการด้านความคิดคล่องแคล่วสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ปล่อยอิสระ แต่ไม่แตกต่างจากกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งเล่นของเล่น "ไม้บล็อก" อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความมีนัยสำคัญ

.05

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Torrance Test of Creative Thinking Figural Form A, which was adapted, revised and analyzed grading and test reliability and validity by Dr. Aree Rungsinunt. The data were analyzed by mean of t-test and one-way ANOVA, and computed by IBM/PC of the Computer Center, Faculty of Education, Chulalongkorn University, using the Basic Program Language of Associate Professor Prakong Karnasoot

The samples Group 1, playing "Building Blocks," and Group 2, playing "Dream Triangle," had creative development in original thinking and elaborative thinking. However, Controlled Group, free playing, had no development in any aspect. Moreover, Group 2, playing "Dream Triangle," had higher development in fluent thinking than Controlled Group, free playing, but not different from Group 1, playing "Building Blocks" significantly at the level .05.

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยเรื่องนี้เป็นงานที่เกิดขึ้นเนื่องด้วยผู้วิจัยได้รับเชิญจากสำนักนายกรัฐมนตรี ให้เป็นวิทยากรอบรมเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ในโครงการเตรียมชุมชน เพื่อรับบริการ ขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากองค์การยูนิเซฟ โดยมีศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล เป็นหัวหน้าคณะวิทยากร ผู้ช่วยศาสตราจารย์พูนสุข บุญสวัสดิ์ อาจารย์ลักษณะยุทธ ตรีชัย และผู้วิจัย ร่วมเป็นวิทยากร ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 - 2530 ส่วนหนึ่งในเนื้อหาของ การอบรมนั้น เน้นว่าเยาวชนควรมีของเล่นที่ดีมีคุณค่าในการพัฒนาเด็กไทยให้เป็นบุคคลที่มี คุณภาพ และด้วยคำแนะนำจากศาสตราจารย์อ่ำไพ สุจริตกุล ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบของเล่น "△ ในฝัน" ขึ้นสำเร็จ และได้เผยแพร่แล้วทั้งในและต่างประเทศ

การศึกษาผลของการเล่นของเล่นฯ นี้ รองศาสตราจารย์ปิยะชาติ แสงอรุณ ได้กรุณาสละเวลาให้คำปรึกษา ตรวจสอบ แก้ไข เป็นอย่างดี และรองศาสตราจารย์ ประคอง กรรณสูต ได้กรุณาให้คำแนะนำ ดูแลเรื่องระเบียบการวิจัย การวิเคราะห์ ข้อมูลด้วยภาษา BASIC โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ที่ศูนย์คอมพิวเตอร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ผู้วิจัยได้รับคำแนะนำ ได้รับความรู้ และกำลังใจจาก ศาสตราจารย์สุมน อมร วิวัฒน์ รองศาสตราจารย์นิรมล สวัสดิ์บุตร Dr. Max R. Rennells รองศาสตราจารย์ เกษร ธิตะจรรย์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์วรวรรณ ศิริโชติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์อิทธิ คงคากุล อาจารย์สุรัตน์ วัฒนโธ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี รังสินันท์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พูนสุข บุญสวัสดิ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์พรเทพพรณ เหลืองสุวรรณ กรุณาให้เกียรติเป็น ผู้เชี่ยวชาญทางด้านความคิดสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมการเล่นของเล่น และจิตวิทยา พัฒนาการเด็กตามลำดับ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยนั้น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อารี รังสินันท์ ได้ให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างดีในการใช้แบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ อาจารย์พิชัย สันติภิมย์ ได้มอบของเล่น "ไม้บล็อก" ที่ใช้ในการทดลอง อีกทั้งยังสละเวลาให้คำ

แนะนำ เสนอแนะ ข้อคิดอันเป็นประโยชน์ยิ่ง คุณพรทิพย์ พรุ่งโรจน์ และคุณพรเพ็ญ
 พรุ่งโรจน์ ได้ช่วยสร้างของเล่น " $\triangle$ ในฝัน" จำนวนมากเพียงพอที่ใช้ในการทดลอง

งานวิจัยนี้ สำเร็จได้ด้วยดีทั้งนี้เนื่องจากผู้ช่วยวิจัยได้ทุ่มเทแรงกาย แรงใจ
 ช่วยทำการทดลอง ซึ่งประกอบด้วย มล.สิริฉวี กิติยากร คุณรัชรา เทียสุวรรณ
 คุณธวัชชัย มหานพวงศ์ชัย คุณสุนทรรา พงษ์ประจักษ์ คุณฉันทนา มหาจุนทการ
 และคุณสิทธิชัย จุ่นพิจารณ์ โดยการสังเกตการณ์ อีกทั้งเสริมกำลังใจนักเรียนระดับ
 อนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสาธิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฝ่ายประถม) ปีการศึกษา
 2529 ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

ผู้มีพระคุณสูงสุดคือ คุณพ่อ ผู้ล่วงลับแล้วแต่ตลอดเวลาเป็นผู้เตือนให้มีสติ
 สัมผัสบุญ และคุณแม่ ผู้ให้แสงสว่าง ให้แก่คิด และเป็นกำลังใจอยู่ตลอดเวลา

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้มีพระคุณที่กล่าวนามมาทั้งหมดข้างต้นไว้ ณ ที่นี้ด้วย
 และขอขอบคุณมหาวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ให้ทุนส่วนหนึ่งสนับสนุนการวิจัย
 ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลงานนี้จะ เป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติสืบไป

ชาญณรงค์ พรุ่งโรจน์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
	ทฤษฎีและแนวคิดเกี่ยวกับการเล่น	32
	ความหมายของของเล่นและการเล่น	34
	ความสำคัญของของเล่น และการเล่น	36
	ของเล่นที่มีคุณค่า 9 ประเภท	42
	หลักการออกแบบของเล่น	43
	จิตวิทยาและพัฒนาการเด็กปฐมวัยในการเล่นเพื่อพัฒนาความคิด สร้างสรรค์.....	44
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	56
3	การดำเนินงานวิจัย	60
	ตัวอย่างประชากร	60
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	60
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	63
	การวิเคราะห์ข้อมูล	64
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
5	สรุปผลการวิจัย	71
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	72
	อภิปรายผลการวิจัย	73
	ข้อเสนอแนะ	74
	บรรณานุกรม	76
	ภาคผนวก	82
	ประวัติผู้เขียน	142

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฉ
กิตติกรรมประกาศ	ช
สารบัญตาราง	ฎ
สารบัญภาพ	ฉ
บทที่	
1 บทนำ	
ความเป็นมาของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ในการวิจัย	3
สมมติฐานในการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	5
ข้อตกลงเบื้องต้น	5
ความจำกัดในการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
2 เอกสารและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	9
ความหมายและองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์.....	9
ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์	19
การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	22
การเล่นเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	29
หลักการพัฒนา ความคิดสร้างสรรค์ในระหว่างการเล่น.....	30
บรรยากาศในการเล่น	31
วิธีเล่นเพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์	31

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ซึ่งเล่นของเล่น "ไม้บล็อก"	64
2	พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ซึ่งเล่นของเล่น " $\triangle$ ในผืน"	65
3	พัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ ด้านความคิดคล่องแคล่ว ความคิดริเริ่ม และความคิดละเอียดลออ ของนักเรียนกลุ่มทดลองที่ 3 ซึ่งปล่อยอิสระ	66
4	ความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) ระหว่างนักเรียนทั้ง 3 กลุ่ม	67

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ผู้ช่วยวิจัยกับนักเรียนระหว่างการทดลอง	114
2 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 1 ขณะเล่นของเล่น "ไม้บล็อก"	116
3 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ 2 ขณะเล่นของเล่น " Δ ในฝัน"	119

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย